

також виразив свою повну лояльність стосно стремлень Болгарии к вступленню в Североатлантический альянс [9, с. 412].

Список использованных источников:

1. Declaration on a Transformed North Atlantic Alliance / Declaration on a Transformed North Atlantic Alliance. URL: http://www.nato.int/cps/ru/natohq/official_texts_23693.htm (дата обращения: 1.11.2016).
2. SFOR INFORMER Online. Bulgarian engineers in Sisava / SFOR INFORMER Online. URL: <http://www.nato.int/sfor/nations/various/Bulgaria/bulensi.htm> дата обращения: 1.11.2016).
3. SFOR INFORMER Online. Bulgarian Drivers / SFOR INFORMER Online. URL: <http://www.nato.int/sfor/indexinf/101/s101p14a/t00112214a.htm> (дата обращения: 2.11.2016).
4. SFOR INFORMER Online. Bulgarians at Bogojno / SFOR INFORMER Online. URL: <http://www.nato.int/sfor/indexinf/154/p12a/t02p12a.htm> (дата обращения: 3.11.2016).
5. SFOR INFORMER Online. Reaping the rewards of co-operation / SFOR INFORMER Online. URL: <http://www.nato.int/sfor/indexinf/articles/030410a/t030410a.htm> (дата обращения: 5.11.2016).
6. България в НАТО. 10 години членство на Република България в НАТО / България в НАТО. URL: <http://bginnato.mfa.bg/>. (дата обращения: 2.11.2016).
7. НАТО. РФ. Информационно-аналитический портал. Взаимодействие Болгарии и НАТО / НАТО. РФ. URL: <http://xn--80azer.xn--p1ai/ru/bulgaria.html> (дата обращения: 2.11.2016).
8. Справочник НАТО. – Brussels: Office of Information and Press NATO, 2001. – 224 p.
9. Бурдяк В. І. Республіка Болгарія на зламі епох. Чернівці: Рута, 2004. – 520 с.
10. Зудинов Ю. Ф. Посткоммунистическая Болгария: поиски места в современном мире / Ю. Ф. Зудинов // Центральная Европа в поисках региональной идентичности / Отв. ред. Ю. С. Новопашин. – М.: Институт славяноведения РАН, 2000. – С. 108-140.

Гайдаєнко Л.В.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ПРОБЛЕМА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ В МОЛОДІЖНИХ ТОВАРИСТВАХ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

На різних історичних етапах розвитку України молодь відігравала одну з провідних ролей в суспільно-політичному та культурно-освітньому житті суспільства. Молодь активно брала участь у державотворчих процесах як на початку ХХ ст. так і сьогодні. Окремим процесам створення та діяльності молодіжних організацій Східної Галичини початку ХХ ст. досліджували у своїх працях Лазарович М. [1], Кучабський Ю., Франко П. [2] дослідили та проаналізували створення організації «Пласт», розкрили роль в цьому процесі П. Франка. Сич О.І. [4] та Савчук Б. [3] велику увагу приділили дослідженню організації «Пласт» його діяльності та впливу на формування національної свідомості населення Галичини. Важливою при дослідженні молодіжного руху є праця Леника В. [5], який дослідив етапи формування молодіжних організацій від їх зародження у Східній Галичині і 1914 р.

Діяльність молодіжних товариств Східної Галичини на початку ХХ ст. була спрямована перше за все на суспільно-політичний та культурно-освітній розвиток населення краю та залучення молоді до національних проблем. Підготовка провідних європейських країн до війни та, зокрема, Балканська війна, яка похитнула політичну рівновагу в Європі, змусили провідні молодіжні товариства «Сокіл», «Січ» винести на порядок денний питання військової організації та підготовки населення до можливого військово-політичного протистояння в майбутньому.

Перед провідними діячами Галичини постала дилема з приводу можливої війни, оскільки в цьому конфлікті українці повинні взяти участь як окрема незалежна політична та військова збройна сила. Однак серед учасників молодіжних товариств відбувся розкол у поглядах щодо їх участі у цьому протистоянні. Одні не хотіли допускати можливості і потреби організації української збройної боротьби, зокрема, частина студентів, яка вважала, що потрібно навчатися і розвивати культурні цінності народу, а не записуватись в лави армії та проводити військову підготовку. Більш патріотично налаштовані студенти підтримали ідею створення власних збройних сили та виступили за негайну військову підготовку населення для боротьби за власну державу. Через непорозуміння у поглядах вони розпочали формування нової організації, яка мала носити суто військовий характер.

Перший український таємний військовий гурток «Пласт» виник при філії української Академічної гімназії у Львові в 1911 р. Його засновниками були Чмола І. та Франко П., активними членами – Кучабський В, Сушко Р., Квас О., Кучерішка О. [1, с. 103]. Характерно, що під час першого засідання Чмола І. заявив: «наш скаутінг не має бути забавкою, а з нього має зародитися наше рідне українська військо» [5, с. 13]. Поява цієї організації була викликана рядом обставин, а саме розумінням галицькими студентами важливості та необхідності військової справи в реальній суспільно-політичній ситуації та сприяти широкому поширенню військового виховання та підготовки населення до успішної боротьби за самостійність та незалежність України. У військовій підготовці вони використовували такі способи: в'язання вузлів, стрільбу з револьвера та гвинтівки, вивчення системи Манліхера та опанували основи розвідницької справи. Ідейно Пласт не був залежний від жодної політичної чи громадської організації. Організаційно наближався лише до товариства «Січ» та «Сокіл» [6, с. 122].

Однак ідеї військового вишколу не були схвально сприйняті галицькою молоддю, оскільки були протиріччя у самому молодіжному русі. Деякі студентські кола рішуче виступили з критикою військового вишколу та його носіїв – Чмоли І., Франка П., Кучабського В., вважаючи військову підготовку передчасною й навіть шкідливою. Так, 20 жовтня 1912 р. на другій секції Студентського Союзу ім. М. Драгоманова прихильники думки, що творення власної держави може бути досягнуте тільки через творення культурних цінностей і засудили тих, що стояли на засадах творення власної держави шляхом збройної боротьби [2, с. 35]. На загальному зборі Студентського Союзу 3 квітня 1913 р. військову організацію представив Чмола І., намагаючись довести необхідність підготовки національної самооборони шляхом створення стрілецьких організацій та бути військово підготовленим на випадок війни,

проте знову наштовхнувся на опір так званих «культурників». Події наступних років все ж таки довели правильність та передбачливість прихильників військової підготовки. Проблема військового вишколу нагадала про себе. 8 жовтня 1912 р. спалахнула Балканська війна і справа військової підготовки українського населення стала актуальною.

Великий ідеологічний вплив на військовий світогляд молоді в Галичині мав М. Донцов, який відстоював активні позиції боротьби проти Росії та підкреслював важливість військового виховання молоді. Також важливим фактором, що сприяв прискореному темпу і залученню негативно налаштованої ланки суспільства яка виступала категорично проти військового спрямування в своїй діяльності стало те, що на території Галичини почали створюватись польські військові організації, які за сприяння Пілсудського Ю. поширились по всій території краю та стали потенційною загрозою для українського національного руху. Заснована у 1910 р. у Львові військово-спортивна стрілецька організація «Союз стрільців», стала головною базою підготовки кадрових офіцерів для майбутніх польських збройних сил і на 1914 р. нараховувала майже 6,5 тис. осіб [1, с. 105].

Саме грудень 1912 р. став часом скристалізування військової думки, представників всіх українських організацій Галичини, які прийняли рішення започаткувати стрілецький рух. 15 грудня 1912 р. на засіданні «Запорізької Ради» «Сокола- Батька» Боберський І., було вирішено закласти стрілецькі організації. У той же день на студентській раді у львівському товаристві техніків «Основа» постановили розпочати військове навчання серед української молоді. На наступний день було зібрано між партійний комітет за участю старших представників Боберського І., Цегальського Л. та молодих представників Чмоли І., Гайдучака С., що поставили собі мету розробити статут «Українського стрілецького товариства». Однак, незважаючи на злагоджено на перший погляд їх співпрацю представники радикалів невдовзі виходять з спілки та зосереджують всю свою діяльність на «Українському січовому союзі», який очолив К.Трильовський.

Студентство, яке було рішуче налаштоване і не чекаючи дозволу уряду розпочало підготовку військово-виховної та організаційної роботи заснувавши у Львові студентську стрілецьку організацію на чолі якої був Чмола І. та інші провідні діячі. Саме цей гурток став центром розвитку стрілецького руху у Львові, який проводив військову підготовку, влаштовував військові вправи, навчав військовій теорії, видавав військові підручники та термінологію, встановив стрілецькі однострої. Значною заслугою цього гуртка стало видання журналу «Відгук», який популяризував гасло збройної боротьби за українську державність, та опублікував перші інструкції для військового навчання [1, с. 106-107].

Центр січових товариств «Український січовий союз» розпочав у 1913 р. організацію січових осередків та вніс на затвердження властей відповідний статут який так і не був затверджений польсько-австрійською адміністрацією, оскільки вони не хотіли у будь-який спосіб не допустити створенню українських військових організацій. Проте незважаючи на настрої влади, Трильовському К. вдалося домогтися визнання «Січових стрільців». Вже 18 березня 1913 р. у Львові було вперше організовано легальне українське стрілецьке товариство

товариство очолюване Старосольським В. Невдовзі відбулося його об'єднання з товариством «Січових стрільців», яке невдовзі знову ж таки викликало непорозуміння між діячами. Відтоді відбувається формування студентського стрілецького товариства, яке отримало назву «Січові стрільці І» та товариство за ініціативи Трильовського К. «Січові стрільці ІІ». Мета цих товариств мала спільні засади відновлення збройної боротьби яка в майбутньому має привести до встановлення самостійності України.

Вже в березні 1914 р. до «Українського січового союзу» знову увійшли «Січові стрільці І» та «Січові стрільці ІІ». Об'єднавшись вони разом налічували близько 96 стрілецьких товариств та 8200 членів [6, с. 13].

Отже, проблема можливого військового протистояння між провідними європейськими країнами поставила гостро перед молодіжними організаціями Східної Галичини на початку ХХ ст. питання військової підготовки. Розуміючи її необхідність провідні діячі, такі як Чмола І., Франко П., Тисовський О., Трильовський К. розпочали впроваджувати військові ідеї в життя. Результатом чого стало утворення таких організацій військового спрямування як-от: «Пласт», «Січові стрільці І», «Січові стрільці ІІ».

Завдяки спільним зусиллям діячів українських організації Східної Галичини українські військові сили протягом всієї Першої світової війни демонстрували всьому світу незламний дух українського суспільства, який зі зброєю в руках вступив в нерівну боротьбу за свою державну незалежність.

Список використаних джерел:

1. Лазарович М. Кирило Трильовський у контексті українського січово-стрілецького руху (1900-1914 роки). – Коломия: Вік, 2014. – С. 101-116.
2. Кучабський Ю., Франко П. Петро Франко: Сторінки життя. – Львів, 1999. – 122 с.
3. Савчук Б. Український Пласт: 1911-1939 р. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. – 267 с.
4. Сич О. Пласт: нарис витоків, історії, сьогодення. – Івано-Франківськ: Лілея -НВ, 1999. – 79 с.
5. Леник В. Українська організована молодь (молодечі організації від початків до 1914 р.). – Мюнхен; Львів, 1994. – 181 с.
6. Липовецький С. Українські січові стрільці: галицькі воїни Архистратига Михаїла. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2010. – 96 с.

Кравченко І.А.

кандидат історичних наук, доцент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КРАЄЗНАВЧА ТА МУЗЕЙНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОДІЛЬСЬКОГО ЄПАРХІАЛЬНОГО ІСТОРИКО-СТАТИСТИЧНОГО КОМІТЕТУ (1865–1920 РОКИ)

Однією з перших наукових установ України став створений 8 липня 1865 р. Комітет для церковно-історичного і статистичного опису Подільської єпархії, який згодом отримав назву Подільський єпархіальний історико-